

ORTHOPEDISCHE TECHNIEK

Samenvatting en conclusies

De belangrijkste bevindingen uit recent onderzoek¹ zijn als volgt samen te vatten.

- De vraag naar orthopedische hulpmiddelen groeit als gevolg van de vergrijzing.
- De kwaliteit van bijvoorbeeld de knie- en enkelprothesen wordt door technologische verbeteringen steeds beter.
- Grotere bedrijven maken steeds meer gebruik van lokale fittingcentra en centrale productiecentra.
- De werkgelegenheid in de orthopedische techniek is stabiel. Vacatures zijn er vooral op niveau 4.
- Het aantal leerlingen orthopedische techniek op niveau 4 is de afgelopen twee jaar afgenomen.

Branche

Stijging van de brancheomzet

In 2005 bedroeg de brancheomzet 98 miljoen euro exclusief btw. De omzet is inmiddels naar verwachting gestegen naar ongeveer 100 miljoen euro. De markt groeit gestaag.

De prijzen van halffabricaten en verbruiksmaterialen zijn omhooggegaan. Het aanbod van de voorzieningen is uitgebreid. De personeelskosten zijn echter duidelijk harder gestegen dan de prijzen/vergoedingen.

Tabel 1 Totale verzekerde kosten orthesen en prothesen 2004-2008²

	2004	2005	2006	2007	2008
C05 Orthesen	42.274.000	42.316.000	61.118.000	61.755.000	62.930.000
J05 Prothesen	24.295.000	24.699.000	33.223.000	34.372.000	35.759.000
Totaal	66.569.000	67.015.000	94.341.000	96.127.000	98.689.000

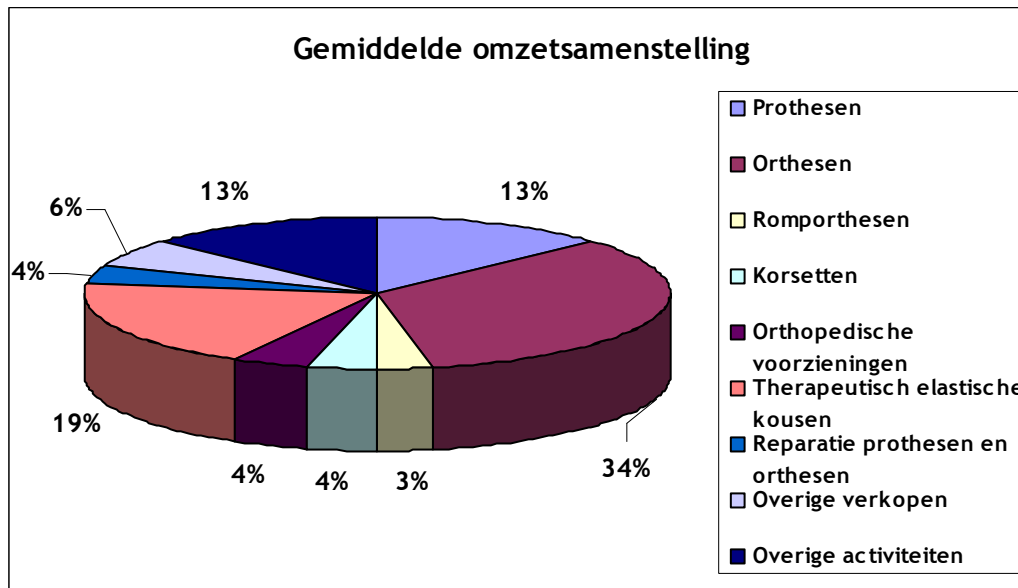
Bron: GIP/College voor zorgverzekering 2009 (23-06-2009)

Het vervaardigen en verkopen van orthesen (34%) levert de orthopedische instrumentmakerij gemiddeld de meeste omzet. Daarnaast wordt ook uit het vervaardigen van prothesen (13%) en de verkoop van therapeutisch-elastische kousen (19%) relatief veel omzet gegenereerd.

¹ De branchegegevens in dit hoofdstuk zijn afkomstig uit onderzoek van EIM van 2006. Eind 2009 zal een nieuw EIM onderzoek starten en worden de branchegegevens geactualiseerd.

² www.gipdatabank.nl, juli 2009. 2004-2005: Raming voor de totale Zfw-populatie (ruim 10 miljoen verzekerden). Vanaf 2006: Raming voor de totale Zvw-populatie (ruim 16 miljoen verzekerden).

Figuur 1

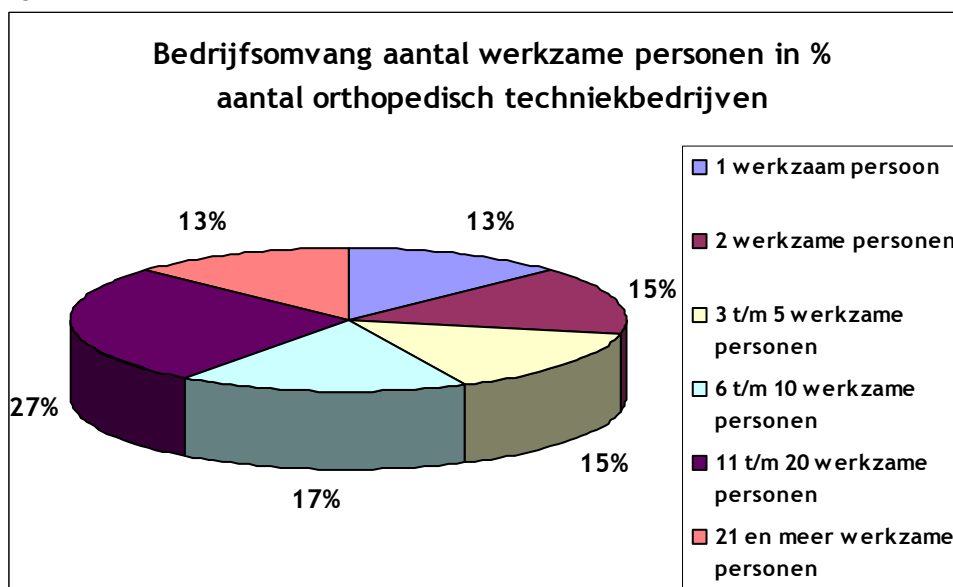
Bron: EIM, 2006

Aantal ondernemingen

In 2005 waren ongeveer 75 ondernemingen actief in de orthopedisch-technische branche, waarvan 50 orthopedische instrumentmakerijen en 25 overige bedrijven. Deze 25 overige bedrijven halen minimaal 11% omzet uit het vervaardigen van prothesen, orthesen, romporthesen, korsetten en/of therapeutisch-elastische kousen.

Volgens branchevertegenwoordigers is het aantal ondernemingen niet gestegen. Het aantal vestigingen is wel omhoog gegaan door overnames en uitbreiding van enkele bedrijven.

Figuur 2

Bron: EIM, 2006

Bedrijfs grootte

In vergelijking met andere gezondheidstechnische branches, bijvoorbeeld orthopedische schoentechniek en optiek, heeft de orthopedische techniek naar verhouding veel middelgrote ondernemingen. 40% van de ondernemingen heeft meer dan 10 werkzame personen in dienst.

Van Orthobanda naar NVOS-Orthobanda

Per 1 januari 2009 is de brancheorganisatie Orthobanda opgegaan in NVOS-Orthobanda.

Vraag neemt toe

De vraag naar hulpmiddelen neemt de laatste jaren steeds toe. Niet alleen door ouderen (vergrijzing en toenemende deelname aan maatschappelijk verkeer en arbeidsproces) zoals te verwachten valt, maar ook door jongeren, die onder andere door sportblessures eerder de weg vinden naar de orthopedische techniek.

De vraag bestaat vooral uit confectiehulpmiddelen zoals knie-, enkel - en polsbraces. Deze hulpmiddelen nemen de laatste jaren voortdurend in kwaliteit toe en kunnen breder worden ingezet. Cliënten met sportblessures kunnen veelal uit de voeten met confectiehulpmiddelen zoals kniebraces. Echter indien er sprake is van chronische aandoeningen bestaat er de voorkeur bij cliënten (jong en oud) voor op maat gemaakte hulpmiddelen.

Tabel 2 Aantal gebruikers orthesen en prothesen 2004-2008³

	2004	2005	2006	2007	2008
C05 Orthesen	80.600	70.700	93.500	93.700	99.000
J05 Prothesen	30.000	30.800	36.700	38.400	39.400

Bron: GIP/College voor zorgverzekeringen 2009 (23-06-2009)

Ouderen in betere conditie

Opvallend is ook dat ouderen in vergelijking met een aantal jaar geleden een betere lichamelijke conditie hebben. Vroeger dacht men er bijna niet aan om een 80-jarige bijvoorbeeld een nieuwe heup te geven, nu is dat de normaalste zaak van de wereld. De mogelijkheden binnen de orthopedie die er vandaag de dag zijn, vergroten de activiteiten en de productie van de orthopedische instrumentmakerijen.

Front office - back office

Front-office activiteiten (fitting-centra waar alleen aanmeters werkzaam zijn) worden steeds meer gescheiden van back-office activiteiten, ook bij bedrijven waar geen centrale productie plaatsvindt. Scheiding van deze functies is veel prominenter in vergelijking met 5 jaar geleden.

Samenwerking

Door de veranderde zorgvraag (adviseren in plaats van alleen leveren) zijn er steeds meer disciplines onder één dak werkzaam. Bijvoorbeeld podotherapeuten en fysiotherapeuten in de orthopedische-techniekbedrijven.

Ontwikkelingen in technologie en materiaal

CAD/CAM-systemen worden steeds meer gebruikt voor het aanmeten en produceren van orthopedische voorzieningen. Daarnaast wordt er steeds meer electronica gebruikt bij armprotheses en wint het gebruik van siliconen steeds meer terrein.

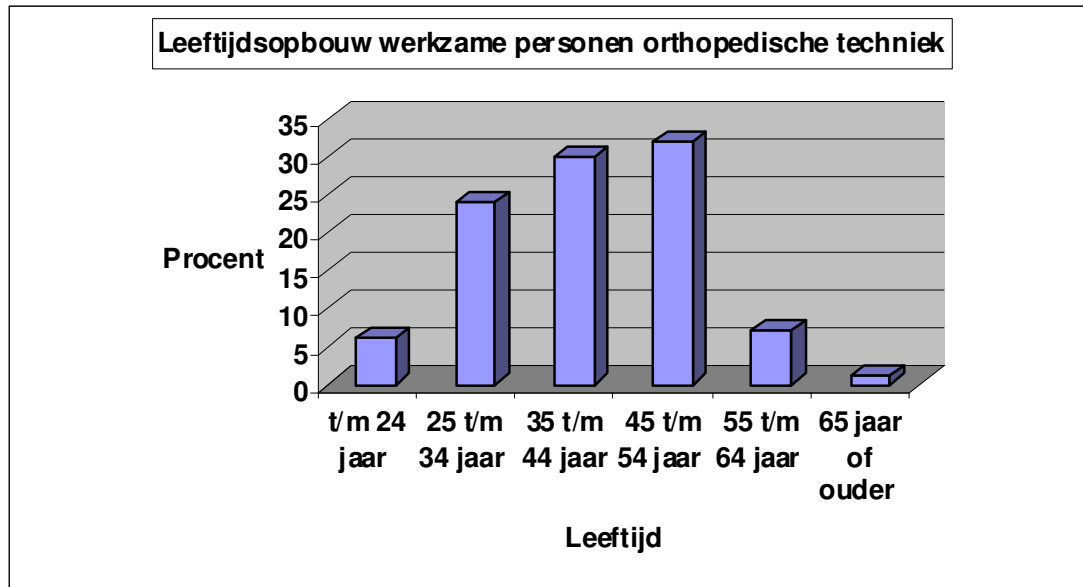
³ www.gipdatabank.nl, juli 2009. 2004-2005: Raming voor de totale ZFW-populatie (ruim 10 miljoen verzekerden). Vanaf 2006: Raming voor de totale Zvw-populatie (ruim 16 miljoen verzekerden).

Arbeidsmarktsituatie

Werkgelegenheid

In 2005 waren er ongeveer 940 personen werkzaam in de orthopedische techniek (800 fte). Naar verwachting zijn er in 2008 een kleine duizend personen werkzaam bij de orthopedische instrumentmakerijen en overige bedrijven met orthopedische technische voorzieningen in Nederland.

Figuur 3

Bron: EIM, 2006

Personeelskenmerken

In figuur 3 wordt de leeftijdsopbouw van alle werkzame personen in de orthopedische techniek uitgebeeld. De verdeling kent geen grote afwijkingen ten opzichte van de landelijke beroepsbevolking in Nederland. Bijna twee derde van het aantal in de branche werkzame personen is tussen de 35 en de 54 jaar. In vergelijking met andere gezondheidstechnische beroepen, zoals orthopedische schoentechniek, heeft de orthopedische techniek relatief weinig werkzame personen boven de 55 jaar.

Ruim 40% van de in de branche werkzame personen is vrouw. Dit is een hoog percentage in vergelijking met de andere gezondheidstechnische branches.

Arbeidsmarktperspectief

Zowel op 1 maart als op 1 juni 2009 waren er binnen de orthopedische techniek tussen de 15 en 20 vacatures, blijkt uit SVGB-onderzoek. Het aantal vacatures is de afgelopen jaren redelijk stabiel gebleven. Vacatures zijn er vooral op niveau 4 (orthopedisch technicus/adviseur of paskamermedewerker).

Onderwijsinformatie

Eén landelijke opleiding

Er is één landelijke opleiding orthopedische techniek. Deze opleiding wordt gegeven op het SVGB OSLO-opleidingencentrum te Nieuwegein, onder licentie van het Koning Willem 1 College.

Mogelijke vervolgopleidingen zijn:

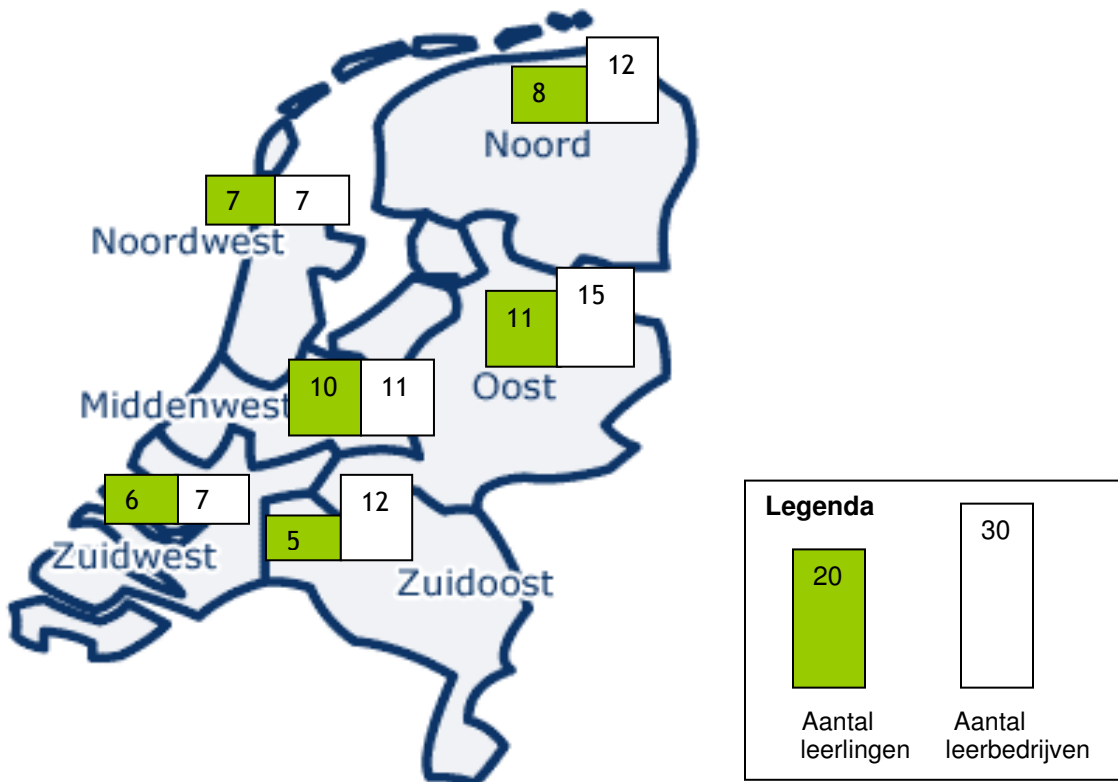
- Hbo-opleiding Orthopedische Technologie, Fontys Hogeschool Eindhoven (voltijd en duaal)
- Hbo-opleiding Podotherapie, Fontys Hogeschool Eindhoven en in deeltijd bij Fontys in Amsterdam
- Hbo-opleiding Podotherapie, Saxion Hogeschool Enschede
- Hbo-opleiding Bewegingstechnologie, Haagse Hogeschool Den Haag

Vanaf september 2009 gaan binnen Fontys Hogeschool Eindhoven de opleidingen Podotherapie en Orthopedische Technologie samenwerken.

Overzicht leerlingen/leerbedrijven

In onderstaand schema ziet u een overzicht van het aantal leerlingen en het aantal leerbedrijven, weergegeven per CWI-regio.

Figuur 4

Bron: SVGB, 2009

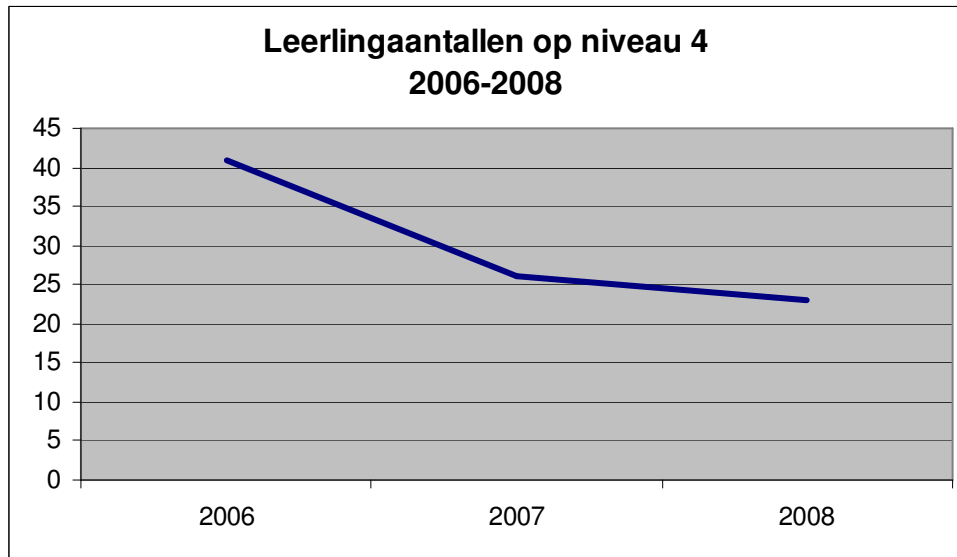
Het aantal leerbedrijven is goed verspreid over Nederland. Daarnaast zijn er op dit moment voldoende erkende leerbedrijven ten opzichte van het aantal leerlingen.

Daling leerlingaantal

Het aantal leerlingen is de afgelopen jaren gedaald, met name op niveau 4 (zie figuur 5). Het is nog onduidelijk hoe de leerlingaantallen in het mbo zich gaan ontwikkelen voor de orthopedische techniek. De laatste jaren is er met name ook veel aandacht geweest voor het hbo-onderwijs.

De sector gezondheidszorg zal meer geïnteresseerden aantrekken de komende jaren. Daarnaast zal het aantal zij-instromers in de branche toenemen. Dit komt door de technologische ontwikkelingen binnen de branche, de commerciële ontwikkelingen in de markt en de bewustwording dat professionals met bewegingskunde-achtergrond ook goed inzetbaar zijn in de orthopedische techniek.

Figuur 5

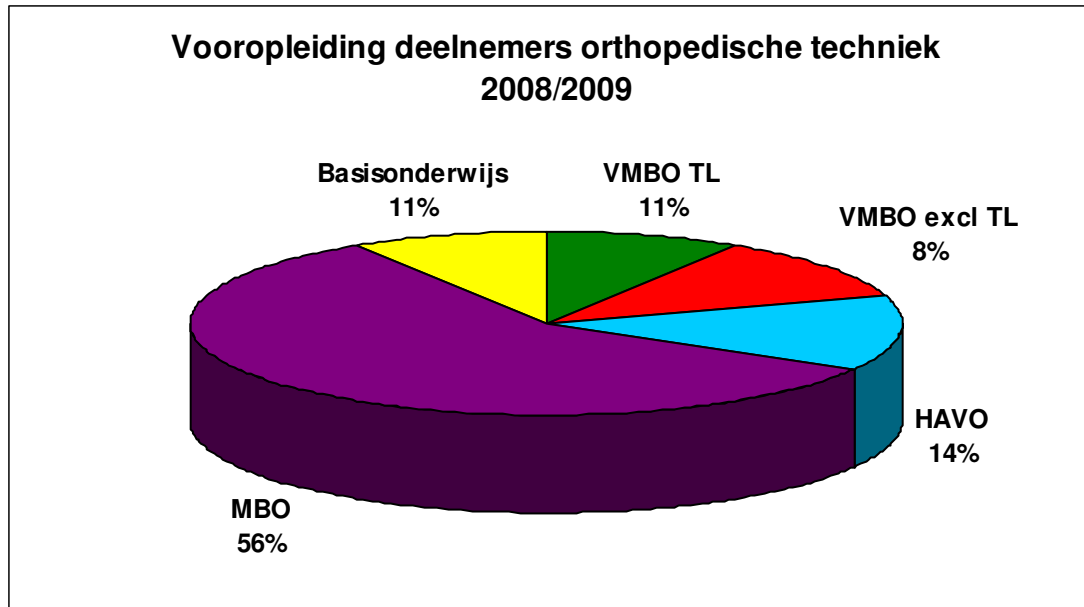
Bron: CFI, 2007-2009

Kenmerken leerlingenpopulatie

Een groot deel van de leerlingen orthopedische techniek heeft al een mbo-vooropleiding (56%, zie figuur 6) achter de rug. Het zijn vaak relatief oudere leerlingen (25 jaar en ouder) die in het verleden al een andere mbo-opleiding hebben voltooid.

Het percentage vrouwen binnen de orthopedische techniekopleidingen ligt op 22%. Dit is een stuk hoger dan binnen de orthopedische schoentechniek, waar het percentage vrouwen op 10% ligt.

Figuur 6

Bron: CFI, 2009

Zoals in tabel 3 is af te lezen is het aantal gediplomeerden orthopedische techniek het afgelopen kalenderjaar ongeveer gelijk gebleven met 2007.

Tabel 3 Gediplomeerde uitstroom orthopedische techniek

	2005	2006	2007	2008
Niveau 2	1	3	2	1
Niveau 3	12	11	12	11
Niveau 4	5	6	16	15
Totaal	18	20	30	27

Bron: CFI, 2009

Dutch HealthTec Academy

Om het tekort aan kwalitatief goed geschoolde mensen binnen de gezondheidstechnische branches op te vangen hebben onderwijs en bedrijfsleven de handen ineen geslagen. Samen hebben zij de Dutch HealthTec Academy opgericht. Hierin worden bestaande opleidingen in de gezondheidstechniek samengebracht in één school. Binnen de Dutch HealthTec Academy start in september 2010 een Oriëntatiejaar Gezondheidstechniek. Gedurende een jaar maken de leerlingen kennis met de verschillende gezondheidstechnische beroepen, zodat ze een gerichte, gemotiveerde en gefundeerde beroepskeuze kunnen maken.

Pilotgroep Orthopedische Techniek

Al een aantal jaar wordt het SVGB opleidingscentrum benaderd door mensen die een opleiding in de Technische Orthopedie willen starten, maar die (nog) geen werkgever gevonden hebben. Dit terwijl er wel vraag is naar geschoold personeel. Vooruitlopend op de dagopleiding in de Dutch HealthTec Academy start in september 2009 een Pilotgroep Orthopedische Techniek, met hierin zes schoolverlaters (vmbo of mbo). Gedurende tien weken komen de deelnemers drie dagen in de week naar het SVGB-Opleidingscentrum voor het leren van vooral basisvaardigheden uit de praktijk.

Het voordeel voor de werkgever is dat deze deelnemers na afloop van het traject direct inzetbaar zijn in de werkplaats en dat deze personen een bewuste keuze hebben gemaakt voor het vak.

